

תפ"ח (תל אביב) 48193-12-22 - מדינת ישראל נ' עדי מזרחי

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

תפ"ח 48193-12-22 מדינת ישראל נ' עדי מזרחי

לפני כבוד השופט יוסי טופף - אב"ד
כבוד השופט עודד מאור
כבוד השופטת מעין בן ארי
המאשימה: מדינת ישראל
ע"י ב"כ

נגד
הנאשם: עדי מזרחי
ע"י ב"כ עו"ד אמיר ברכה ועו"ד ישראל בוזנח

גזר דין

האישום וההרשעה

1. ביום 23.11.2022, רצח הנאשם את מר יורי וולקוב ז"ל, לנגד עיני בת זוגו, בטבורה של העיר חולון.

2. ביום 22.12.2022 הוגש נגד הנאשם כתב אישום, אשר בנוסחו המקורי, ייחס לו את העבירות הבאות: רצח (מתוך כוונה) לפי סעיף 300(א) לחוק העונשין, תשל"ז-1977 (להלן: "**חוק העונשין**"); השמדת ראיה לפי סעיף 242 לחוק העונשין; ריבוי עבירות שיבוש מהלכי משפט לפי סעיף 244 לחוק העונשין; קשירת קשר לביצוע עוון (שיבוש מהלכי משפט) לפי סעיף 499(א)(2) לחוק העונשין ואיומים לפי סעיף 192 לחוק העונשין.

3. ביום 25.6.2024, בתום הליך גישור, הודיעו ב"כ הצדדים כי הגיעו להסדר טיעון (ת/1), לפיו כתב האישום יתוקן, כך שתיוחס לנאשם עבירה אחת של רצח, אשר בוצע ב"אדישות", בהתאם לסעיף 300(א) לחוק העונשין; והנאשם מצדו יחזור בו מכפירתו, יודה בעובדות כתב האישום המתוקן, יורשע בדין ויושת עליו עונש מוסכם הכולל 16 שנות מאסר בפועל, מאסר

עמוד 1

4. ביום 25.6.2024, הורשע הנאשם על יסוד הודאתו בעבירת רצח, לפי סעיף 300(א) לחוק העונשין.

5. להלן עיקרי עובדות כתב האישום המתוקן, בהן הודה הנאשם:

ביום 23.11.2022 בשעה 18:28 יצא הנאשם מביתו שבחולון, כשהוא רוכב על קטנוע שבבעלותו. בשעה 18:30 או בסמוך לכך, הגיעו מר יורי וולקוב ז"ל, יליד 1970 (להלן: "המנוח") ובת זוגו גב' ילנה גולטיאייב (להלן: "ילנה"), לצומת הרחובות אילת ושדרות יוספטל בחולון, וחצו את רחוב אילת, במעבר החצייה, באור ירוק, ממזרח למערב. באותה העת, רכב הנאשם על אופנועו בנסיעה מהירה, ברחוב אילת מדרום לצפון, המשיך בנסיעה על מעבר החצייה, כשאור אדום בכיוון נסיעתו, ועצר רק לאחריו, וזאת בשעה שהמנוח וילנה חצו את מעבר החצייה. משהבחינה ילנה כי הנאשם רכב על האופנוע באופן המסכן הולכי רגל, ולאחר שסיימה את חציית מעבר החצייה, צילמה את הנאשם תמונה אחת, באמצעות מכשיר הטלפון הסלולרי, וביקשה להמשיך בדרכה ולחצות את רחוב יוספטל מדרום לצפון על מעבר החצייה, כשבשלב זה המנוח נפרד ממנה ופנה לכיוון דרום. באותה עת, משהבחין הנאשם כי ילנה צילמה אותו, נסע בעקבותיה. משהגיע לילנה, חסם הנאשם את דרכה עם אופנועו, על מעבר החצייה, ודרש ממנה למחוק את התמונה. בתגובה, אמרה לו ילנה: "מה אתה רוצה ממני? לך אתה מפה", והחלה לצעוד במעבר החצייה, כשהנאשם המשיך לנסוע אחריה על מעבר החצייה, ומשהתקרב אליה, שב וחסם את דרכה, וחזר על דרישתו כי תמחק את התמונה. בשלב זה, הבחין המנוח במתרחש, חצה את מעבר החצייה, כשהוא פושט את ידיו לצדדים, כשכפות ידיו חשופות ושאל את הנאשם: "מה קרה? מה קרה?". המנוח נעמד בין ילנה לבין הנאשם, תוך שהוא נוגע קלות במרפקו הימני של הנאשם, ושב ושאל אותו: "מה אתה רוצה?" וביקש ממנו להמשיך לנסוע. בתגובה לדברי המנוח, הוציא הנאשם חפץ חד, ודקר באמצעותו את המנוח בחזה, כשהוא מודע לאפשרות גרימת מותו והיה שווה נפש לכך. מיד לאחר מכן, נמלט הנאשם מהמקום כשהוא רוכב על אופנועו במהירות. כתוצאה מהדקירה, התמוטט המנוח על אי התנועה ואיבד הכרתו. בשעה 18:38 או בסמוך לכך, הגיע לזירה צוות רפואי של מגן דוד אדום, שטיפל במנוח ופינה אותו לבית חולים וולפסון בחולון. בתום מאמצי החייאה ממושכים ואינטנסיביים, אשר כללו בין היתר, הליך של החייאה בניתוח חתך בית החזה השמאלי, נקבע מותו של המנוח בשעה 19:43.

במעשיו האמורים לעיל, הביא הנאשם למותו של המנוח, כתוצאה מפצע דקירה בחזה, וגרם באדישות למותו של המנוח.

טיעוני הצדדים לעונש

6. ב"כ המאשימה, עו"ד כנרת מור, עתרה לאשר את הסדר הטיעון במלואו, ולגזור על הנאשם את העונש המוסכם, הכולל 16 שנות מאסר בפועל, מאסר מותנה, קנס ופיצוי כספי, בהיות ההסדר מאוזן בהתחשב בנסיבות הראייתיות בתיק.

ב"כ המאשימה מסרה כי ההגעה להסדר הטיעון, לאחר הליך גישור, לא הייתה קלה לצדדים, והסיבה העיקרית לגיבושו, חלף ניהול משפט, קשורה ב"נזק משמעותי וממשי בראיות", כלשונה, שנגרם בעטיו של הטיפול הרפואי שניתן למנוח הן בזירת האירוע, הן באמבולנס והן בבית החולים, אשר גרם לקושי ראייתי ממשי ביחס ל"מנגנון המוות". ב"כ המאשימה ציינה כי בוצעו השלמות חקירה מאוחרות, על מנת להגיע לחקר האמת ולהציג תמונה ראייתית מהימנה, אך גם לאחריהן נותר קושי ראייתי ממשי, אשר הוביל את הצדדים לשקלל את סיכוניהם ולגבש את הסדר הטיעון. הובהר כי ההסדר הוצג לבני משפחת המנוח והתקבל אישורם.

ב"כ המאשימה הציגה לבית המשפט גיליון רישום פלילי של הנאשם (ת/2); והצהרות מטעם נפגעות העבירה, בהתאם לחוק זכויות נפגעי עבירה, תשס"א-2001 (ת/3): ילנה (רעייתו של המנוח), ויקטוריה (בתם המשותפת של המנוח וילנה) ודריה (בתה של ילנה, שהמנוח גידל אותה כבתו).

ב"כ המאשימה עתרה לחייב את הנאשם לפצות את נפגעות העבירה בסכום המקסימלי הקבוע בחוק בסכום של 258,000 ₪, בחלוקה שווה ביניהן. נטען כי כתוצאה ממעשה הרצח, נגרם למשפחת המנוח נזק רב, והיא עברה דרך קשה ומכאיבה מאד. בהקשר זה צוין הקושי עמו נתקלו בני משפחתו בנוגע לייצוג המשפטי כנפגעי עבירה. נטען כי המנוח ובת זוגו הכירו בארץ וניהלו זוגיות נפלאה, שניהם עבדו ככוח עזר סיעודי בבית חולים במשמרות, על אף שילנה למדה רפואה, והם נשאו יחדיו בעול הפרנסה הקשה. נטען כי לאחר רציחת המנוח, שהיה בעל ואב מסור ודואג, הנטל הכלכלי לפרנסת המשפחה נישא כולו על כתפיה של בת זוגו של המנוח. נטען כי בנות משפחת המנוח זקוקות לטיפול ולשיקום, הכרוכים בהוצאות כספיות, ויש להביא זאת בחשבון בקביעת סכום הפיצוי שיוטל על הנאשם.

ב"כ המאשימה ביקשה כאמור להטיל על הנאשם רכיבי ענישה נוספים של מאסר על תנאי וקנס, לפי שיקול דעת בית המשפט, כפי שהוסכם על הצדדים במסגרת הסדר הטיעון.

7. ב"כ הנאשם, עו"ד אמיר ברכה, מסר כי הנאשם והוא משתתפים בצערם של בני משפחת המנוח ומקווים כי ימצאו מנוחה ונחמה.

ב"כ הנאשם טען כי הסדר הטיעון הושג לאחר שתי ישיבות לפני מותב מגשר, ושעות של שיחות בין באי כוח הצדדים, בעקבות קשיים ראייתיים שזוהו על ידי ההגנה "מהיום הראשון". נטען כי בסופו של דבר הושג הסדר טיעון ראוי, נוכח בעיה שנתגלתה בחוות הדעת הפתולוגית באשר לסיבת המוות והתעוררה שאלה האם מותו של המנוח נגרם כתוצאה ממעשיו של הנאשם או כתוצאה מהפעולות הרפואיות שבוצעו במנוח בבית החולים שהביאו לקביעת מותו.

נטען כי על אף שהנאשם סבור שהיה מקום להרשיעו בעבירת המתה בדרגת חומרה פחותה מעבירת רצח באדישות, הוא הודה בעבירה זו כדי לחסוך בזמן שיפוטי ובעגמת נפש וסבל למשפחת המנוח. נטען כי הנאשם נטל אחריות על ביצוע הרצח, וכבר בחקירתו במשטרה מסר שהוא מבקש להיפגש עם משפחת המנוח כדי להתנצל בפניה.

נטען כי לנאשם אין הרשעות קודמות, פרט לאחת בגינה הושת עליו מאסר בפועל לריצוי בעבודות שירות. נטען כי הנאשם נעצר בגין מעשה הרצח בעת שבת זוגו הייתה בהיריון, ובמהלך תקופת מעצרו השניים נישאו ונולדה להם בת משותפת. נטען כי בת זוגו של הנאשם מתגוררת בבית הוריה, היא אינה עובדת ואין לה יכולת לממן מסגרת חינוכית פרטית לבתם. חשבון הבנק של הנאשם ובת זוגו מוגבל. נטען כי אמו של הנאשם נכה ומתקיימת מקצבת ביטוח לאומי.

ב"כ הנאשם הציג מסמך "ריכוז הכנסות והוצאות" בחשבונה של אמו של הנאשם בבנק הדואר לתקופה 19.3.2024-19.6.2024 (נ/1); צילום תעודת נכה של אמו של הנאשם (נ/2); אישור מהמוסד לביטוח לאומי המפרט את אחוזי הנכות הרפואית שנקבעו לאם הנאשם, נכון ליום 31.7.2023 (נ/3).

ב"כ הנאשם טען כי רכיב הפיצוי הכספי נועד לסייע לבני משפחת המנוח ובנוסף להוות רכיב עונשי המשרת שיקולי גמול והרתעה. עם זאת, ביקש לפסוק פיצוי בסכום שהנאשם יוכל לעמוד בו, לרבות פריסת תשלומים, בהיותו נעדר תמיכה כלכלית וכמי שעתיד לרצות מאסר ממושך בכלא.

8. הנאשם בחר שלא להוסיף מצדו דבר, מעבר לנאמר על ידי בא כוחו.

דין והכרעה

9. הצדדים גיבשו אם כן הסדר טיעון, בתום הליך גישור בפני מותב מגשר, אשר הוצג לבית המשפט, ובהתאם לו הנאשם הודה והורשע בביצוע עבירת רצח שבוצעה מתוך אדישות; והצדדים עתרו במשותף להשית על הנאשם מאסר בפועל למשך 16 שנים (בניכוי ימי המעצר); ולצדו רכיבי ענישה נוספים של מאסר על תנאי, קנס כספי ופיצויים לנפגעי העבירה, בהתאם לשיקול דעת בית המשפט.

10. כתב האישום המתוקן מגולל פרשת רצח נוראה, טראגית ומכמירת לב, בה נקטלו חייו של אדם, כך סתם, שבעטיה נותרה משפחה עצובה, דואבת וכאובה. מעשה הרצח הנפשע שלפנינו הינה דוגמא נוספת לאלימות הפושה בחברה הישראלית. תופעת השימוש בנשק קר או חם כדרך ליישוב סכסוכים הפכה ל"מכת מדינה" ומאיימת על שלום הציבור ובטחונו. המנוח ורעייתו חצו לתומם צומת רחובות בשעת ערב מוקדמת, ודקות לאחר מכן המנוח מצא את מותו, כתוצאה מפצע דקירה בחזהו שביצע בו הנאשם באמצעות חפץ חד, אך בשל ויכוח קצר וסתמי שניצת בין הנאשם לרעיית המנוח, בשל כך שצילמה את נסיעת הנאשם על גבי אופנועו, כזו שסיכנה הולכי הרגל. מותו הפתאומי והאלים של המנוח, פער חלל גדול בחיי בני משפחתו, והותיר אותם המומים, כואבים, עצובים, אבלים ומתגעגעים, כפי שעולה מהצהרות נפגעות העבירה, רעיית המנוח ובנותיה (ת/3).

11. ביום 10.7.2019 נכנסה לתוקף רפורמה בעבירות המתה, במסגרת תיקון מס' 137 לחוק העונשין (ראו סעיף 25(א) לחוק העונשין (תיקון מס' 137), התשע"ט-2019, ספר החוקים 2779, 10.1.2019). במסגרת הרפורמה עוצבו ונחקקו מחדש עבירות המתה, תוך יצירת מדרג חדש ומפורט יותר ביניהן והעונשים שבצדן. כך שבעקבות הרפורמה מוגדרות בחוק חמש עבירות המתה שהן בסדר יורד של חומרה: רצח בנסיבות מחמירות (סעיף 301א), רצח בכוונה או באדישות (סעיף 300א), המתה בנסיבות של אחריות מופחתת (סעיף 301ב), המתה בקלות דעת (סעיף 301ג) וגרימת מוות ברשלנות (סעיף 304) (ראו: ע"פ 1077/22 קאדר נ' מדינת ישראל (1.6.2022), פס' 7-9; ע"פ 2149/20 מרזן נ' מדינת ישראל, פס' 8 (22.7.2021); ע"פ 578/21 אבו סרארי נ' מדינת ישראל (16.2.2023); ע"פ 5363/20 פרץ נ' מדינת ישראל (11.7.2022)).

12. עבירת רצח באדישות לפי סעיף 300א לחוק העונשין, בה הורשע הנאשם, ממוקמת, לאחר הרפורמה, בדרגת חומרה שנייה בכלל עבירות המתה, כאשר העונש המרבי הקבוע בגינה הוא עונש של מאסר עולם לתקופה בלתי קצובה או מאסר לתקופה של עד 30 שנים. בכך באה לידי ביטוי החמרה מהותית הן בהיבט הערכי והן בהיבט העונשי שבעבירה זו (ראו: סעיף 311א לחוק העונשין; ע"פ 1978/21 מדינת ישראל נ' עמאש (7.6.2023); ע"פ 1464/21 קפוסטין נ' מדינת ישראל (11.9.2022)).

נמצא כי הדין שלאחר הרפורמה בעבירות המתה מורה כי מעשה של המתה שבוצע מתוך הלך נפש של אדישות לגרימת המוות מגבש את עבירת הרצח. מבחינה מהותית ערכית, חוסר היכולת להוכיח כוונה להמית, אלא אך אדישות לגרימת המוות, אינה מפחיתה "איכותית" מחומרת המעשה. הרפורמה בעבירות ההמתה הובילה להחמרה בענישה בעבירות של המתה ביסוד נפשי של אדישות, אשר כעת מהווה רצח, בעוד שבעבר נאשם האדיש כלפי אפשרות גרימת המוות היה מורשע בעבירת ההריגה. ברם, הגם שרצח - אם בכוונה ואם באדישות - רצח הוא, קיים מדרג בענישה המבחין בין השניים.

וכך קבע כב' השופט י' אלרון בע"פ 6063/21 מדינת ישראל נ' יאסין יאסין, פס' 42 (26.3.2024):

"עונשו של רוצח אדיש אמנם יהא חמור משמעותית לאחר הרפורמה מאשר הממית באדישות עובר לרפורמה; אולם, מקום בו לבית המשפט נתון שיקול דעת, כאשר אין מדובר בעבירת רצח בנסיבות מחמירות שבצדה עונש מאסר עולם חובה, יוותר לרוב פער מסוים ברף הענישה בין האדיש לרוצח בכוונה. במילים אחרות - באותן הנסיבות בדיוק של מעשה הרצח, וכאשר הנסיבות שאינן קשורות לביצוע העבירה זהות אף הן, וכאשר ההבדל בין המקרים הוא אך ורק ביסוד החפצי של הנאשם - עונשו של הרוצח בכוונה ראוי שיהא חמור מעונשו של הרוצח באדישות".

13. אין לכחד, במקרה דנא, מעשה הרצח אשר בוצע ביסוד נפשי של "אדישות", בנסיבות המתוארות בכתב האישום המתוקן, דורש על פניו עונש מחמיר מהעונש המוסכם לו עתרו הצדדים בדעה אחת. עם זאת, לאחר שנתתי דעתי לטיעוני הצדדים, ושקלתי את מכלול השיקולים והטעמים באתי למסקנה כי יש לאשר את הסדר הטיעון שהציגו לפנינו הצדדים, באשר לעונש המאסר המבוקש בהסכמה, ויתר רכיבי הענישה, בעקבות הרשעת הנאשם בעבירת הרצח שביצע. להלן אבאר טעמי.

14. בית המשפט העליון עמד לא אחת על מעמדו, חשיבותו ויתרונותיו של הסדר הטיעון ככלי המקדם את האינטרס הציבורי בכלל ואת שיקולי ההרתעה בפרט, במסגרת אכיפת הדין הפלילי, זאת לצד הזהירות שיש לנקוט ביחס אליו. בהתאם לכך נקבע הכלל לפיו בית המשפט יאמץ את הסדר הטיעון שנערך בין הצדדים, בייחוד כאשר מדובר בהסדר "סגור", ולא ימהר להתערב בו אלא במקרים נדירים ויוצאי דופן (ראו: ע"פ 1958/98 פלוני נ' מדינת ישראל (25.12.2002)). נקבע שקיומו של הסדר הטיעון הוא "שיקול מרכזי בשיקוליו של בית-המשפט הגוזר את העונש. ככלל, בית-המשפט יראה לקיים את הסדר הטיעון בשל הטעמים הקשורים בחשיבותם ובמעמדם של הסדרי הטיעון" (ע"פ 1958/98 פלוני נ' מדינת ישראל (25.12.2002)).

15. הסדרי הטיעון מגלמים בחובם מגוון רחב ביותר של שיקולים הנשקלים על ידי שני הצדדים, התביעה וההגנה. לצורך בחינת הסדר הטיעון המובא לפתחו של בית המשפט, התפתח בפסיקה "מבחן האיזון", שלפיו יבחן בית המשפט האם הושג איזון בין טובת ההנאה שמעניק הסדר הטיעון לנאשם, לבין התועלת שיש בהרשעת הנאשם ובעונש המוצע במסגרת ההסדר לאינטרס הציבורי, בין היתר בשים לב לחיסכון בזמן ובמשאבים השיפוטיים, הודיית הנאשם בביצוע העבירות וקבלת האחריות למעשיו, מניעת הצורך בהעדתם של עדים שונים ובפרט נפגעי העבירה, ועוד. מנגד, על בית המשפט להביא בחשבון גם את סיכויי הרשעתו של הנאשם אלמלא ההסדר ואת האינטרס הציבורי בשמירה על אמון הציבור ברשויות החוק ובהפעלת מדיניות ענישה הולמת ושוויונית.

16. בית המשפט איננו פטור מלבחון בעצמו את שיקולי הענישה הנדרשים, אך גם לא ימהר להתערב בעונש שהוסכם בין הצדדים, לבטח כאשר מדובר ב"הסדר סגור", אשר אינו קובע מתחם מסוים אלא עונש מוגדר וקונקרטי. התערבות זו שמורה למצבים חריגים ביותר. בהינתן שמדובר בהלכה מושרשת היטב בהליך הפלילי, נקבע ש"סטיה מהסדר טיעון תיעשה במקרים חריגים ונדירים בלבד, וזוהי המגמה המסתמנת בשנים האחרונות בפסיקתו של בית משפט זה" (ע"פ 7757/11 פלוני נ' מדינת ישראל (13.2.2013); ע"פ 2871/07 חייא נ' מדינת ישראל (17.12.2007); ע"פ 3836/08 ורטיק נ' מדינת ישראל (6.10.2008)).

17. יתר על כן, נקבע כי גם העובדה לבדה שהעונש עליו הוסכם בין הצדדים איננו העונש שראוי היה להטילו בנסיבות המקרה לפי השקפתו של בית המשפט, אין די בה כדי להביא לסטייה מן ההסדר, ובית המשפט יעשה כן רק מקום בו שוכנע שנפל פגם משמעותי בשיקולי התביעה (ע"פ 9600/04 משראקי נ' מדינת ישראל, פס' 5 (2.3.2005)).

18. בע"פ 5845/14 אסט נ' מדינת ישראל, פס' 8 (20.4.2016) נקבע כי בבוא בית המשפט לבחון האם ראוי לתן תוקף שיפוטי להסדר טיעון עליו להידרש לאמות המידה הבאות:

"רבות נאמר בפסיקת בית משפט זה על תפקידו הראוי של מכשיר הסדר הטיעון במסגרת האכיפה הפלילית, כמו גם על הזהירות שיש לנקוט ביחס אליו: 'דומה כי אין כיום חולק כמעט על כך שהשימוש בכלי זה הינו בעל יתרונות ניכרים ועל כך שככלל יש בעריכתם של הסדרי טיעון כדי לקדם את האינטרס הציבורי, כמו גם על כך שממילא, במציאות שעמה מתמודדת מערכת המשפט בישראל ובהתחשב בעומס הרב המוטל הן על בתי המשפט, הן על יתר הנוגעים בדבר, הסדרי טיעון מהווים כלי מרכזי במלאכת אכיפת החוק - כלי הכרחי על מנת שהמערכת כולה תוכל לשאת במשימות המוטלות על כתפיה. לצד זאת, אין ולא ניתן להתעלם מהקשיים ומהסיכונים הבלתי מבוטלים שטומן בחובו מוסד זה, ובין היתר מהחשש

מפני הרשעת חפים מפשע, מהחשש מפגיעה באינטרס הציבורי להענשת עבריינים ומפגיעה בעיקרון הבסיסי של שוויון בפני החוק. משמעות הדברים הינה אפוא כי עריכת הסדר טיעון לא תהיה נכונה בכל מקרה ולא 'בכל מחיר', ומכאן הצורך בבחינה, בדיקה ושקלול זהירים ואחראיים - הן מצד הצדדים, הן מצד בית המשפט שלאישורו מובא ההסדר' (ע"פ 1281/06 בורשטיין נ' מדינת ישראל, פ"ד סב(4) 100, 112 (2008) (להלן: 'עניין בורשטיין').

בהתאם לכך, התוותה הפסיקה את אמות המידה על-פיהן יבחן בית המשפט הסדר טיעון המוצג לפניו. על-פי אמות מידה אלה, 'קיומו של הסדר טיעון הוא שיקול מרכזי בשיקוליו של בית-המשפט הגוזר את העונש. ככלל, בית-המשפט יראה לקיים את הסדר הטיעון בשל הטעמים הקשורים בחשיבותם ובמעמדם של הסדרי הטיעון' (ע"פ 1958/98 פלוני נ' מדינת ישראל, פ"ד נז(1) 577, 608 (1998) (להלן: "עניין פלוני"). זוהי נקודת המוצא. לצד זאת, יבחן בית המשפט האם הושג איזון בין טובת ההנאה שמעניק הסדר הטיעון לנאשם, לבין התועלת שיש בהרשעת הנאשם ובעונש המוצע במסגרת ההסדר לאינטרס הציבורי, בין היתר בשים לב לחיסכון בזמן ובמשאבים השיפוטיים, להודיית הנאשם בביצוע העבירות וקבלת האחריות למעשיו, ממניעת הצורך בהעדתם של עדים שונים ונפגעי העבירה, ועוד (עניין פלוני, בעמ' 607-609). מנגד, יביא בית המשפט בחשבון גם את סיכויי הרשעתו של הנאשם אלמלא ההסדר, את האינטרס הציבורי בשמירה על אמון הציבור ברשויות החוק ובהפעלת מדיניות ענישה הולמת ושוויונית (עניין בורשטיין, 113). ראינו אפוא, כי על אף שבית המשפט איננו פטור מלבחון בעצמו את שיקולי הענישה, הרי שלא ימהר להתערב בעונש שהוסכם בין הצדדים, בוודאי כאשר מדובר בהסדר 'סגור', אשר איננו קובע מתחם מסוים אלא עונש מוגדר ומסויים. התערבות זו שמורה למצבים חריגים ביותר (השוו ע"פ 5310/12 פלוני נ' מדינת ישראל (9.9.2012))."

כן ראו ע"פ 2021/17 מצגר נ' מדינת ישראל, פס' 14-12 לפסק דינו של כב' השופט (כתוארו אז) ע' פוגלמן (30.4.2017):

"השיקולים שלפיהם יבחן בית המשפט עונש שמוסכם במסגרת הסדר טיעון שמובא לפניו הותוו בע"פ 1958/98 פלוני נ' מדינת ישראל, פ"ד נז(1) 577 (1998) (להלן: עניין פלוני המוקדם), במקרה זה אומץ - בהרכב מורחב - 'מבחן האיזון' שלפיו על בית המשפט לבחון אם התקיים האיזון 'בין טובת ההנאה הצומחת לנאשם מהסדר טיעון לעניין העונש, לבין אינטרס הציבור כפי שהוא בא לידי ביטוי בעונש שבית-המשפט גוזר' (שם, בעמ' 606. ראו גם ע"פ 2562/10 באדיר נ' מדינת ישראל, פסקה 7 (2.4.2012) (להלן: עניין באדיר); ע"פ 3961/08 רוחן נ' מדינת ישראל, פסקה י"ד (22.10.2008); ע"פ 6513/08 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 12 (10.8.2008)). נקבע כי נקודת המוצא בבחינת ההסדר היא העונש המוצע בו. במסגרת השיקולים שיש להביא בחשבון בגדרו של מבחן האיזון האמור, יש ליתן

משקל מרכזי לעצם קיומו של הסדר הטיעון. זאת, נוכח האינטרס הציבורי אשר כאמור תומך בעריכתם של הסדרי טיעון; ובשל העובדה שהנאשם ויתר על זכותו לנהל הליך פלילי עד תומו כשהודה במיוחס לו במסגרת ההסדר (עניין פלוני המוקדם, בעמ' 607). עוד כחלק ממלאכת איזון אחרונה זו, בית המשפט נדרש לעמוד על טיבה של טובת ההנאה לנאשם הנובעת מהסדר הטיעון: 'בית-המשפט אינו יכול לקבוע אם התקיים האיזון הראוי בין אינטרס הציבור לטובת ההנאה שניתנה לנאשם בלא שיבחן מה היה העונש הראוי לנאשם אלמלא הסדר הטיעון, ומהי מידת ההקלה שניתנה לו עקב הסדר הטיעון' (שם, בעמ' 609). היינו, נקבע כי על בית המשפט לבחון את העונש שמוסכם בהסדר הטיעון למול העונש שהיה נגזר על הנאשם אלמלא ההסדר. לצורך כך, נדרש בית המשפט לשקול את מידת ויתורו של הנאשם נוכח סיכויי ההרשעה הלכאוריים אלמלא ההסדר, וזאת בהתחשב - בין השאר - בקשיים הראייתיים הצפויים לתביעה אם תידרש לנהל את ההליך במלואו (שם; ראו גם עניין פלוני, פסקה 44). לקשיים הראייתיים שקיימים בחומר הראיות הלכאורי שבתיק, ובהשפעתם על הסיכויים הלכאוריים להרשעה אלמלא ההסדר, נודעת חשיבות מיוחדת עת נדרשת התביעה להעריך את סיכויי התביעה אלמלא הסדר הטיעון (עניין באדיר פסקה 8; עניין פלוני, פסקה 44; בג"ץ 5699/07 פלוני (א') נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד סב(3) 550, 672-673 (2008)). מבלי למצות, יצוין כי ניתן למנות שיקולים נוספים הבאים בגדרו של מבחן האיזון, וביניהם ציפיותיו של הנאשם משחתם על ההסדר שזה אכן יאושר על ידי בית המשפט (ראו גם ע"פ 534/04 פלוני נ' מדינת ישראל, פ"ד נט(4) 885, 896 (2005); עניין לוי, בעמ' 174)). אם שוכנע בית המשפט שהעונש עליו הוסכם בהסדר הטיעון עומד במבחן האיזון האמור - יאמץ את העונש האמור. אם לאו, יסטה מן ההסדר ויגזור את הדין על פי שיקול דעתו, תוך שיביא במניין שיקוליו, כשיקול לקולה, את העובדה שהנאשם הודה במסגרת הסדר טיעון (עניין פלוני המוקדם, בעמ' 612). הנה כי כן, בית המשפט נדרש לבחון הסדר טיעון שמובא לפניו בהתחשב בשיקולים עליהם עמדנו, אולם לא ימהר להתערב בעונש שהוסכם בין הצדדים, אלא בהתקיים טעמים המצדיקים זאת, אשר נובעים מיישום מבחן האיזון שנקבע בפסיקה בנסיבותיו של המקרה הקונקרטי".

19. יתר על כן, כאשר הסדר הטיעון מתגבש לאחר הליך גישור בפני שופט מגשר, הכלל הוא כי יינתן משקל נוסף לחשיבות כיבוד ההסדר. וכך נפסק בע"פ 1454/15 פלוני נ' מדינת ישראל (10.8.2015):

"אכן, גם כאשר מדובר בהסכמות שהושגו במסגרת גישור שיפוטי, רשאי בית המשפט, הדין בתיק העיקרי, לסטות מההסדר מהטעמים החריגים שפורטו בפסיקה. ואולם, הנני סבור כי יש לתת משקל נוסף לעובדה כי ההסדר הושג בתיווכו (ולעיתים אף בעידודו) של שופט המטפל בגישורים פליליים, ועל כן אינטרס ההסתמכות

והציפייה של הנאשם כי ההסדר יכובד, עומד על רף גבוה ביותר. לטעמי, יש צורך בנסיבות חריגות במיוחד על מנת לסטות מהסדר טיעון שהושג באופן זה, ולא יהיה די, ככלל, בנסיבות 'הרגילות' המצדיקות סטייה מהסדר הטיעון".

20. כלל אי-ההתערבות בהסדרי טיעון המוצגים לבית המשפט מקבל משנה תוקף מקום בו השיקול המרכזי להסדר הוא קיומו של קושי ראייתי. "שיקול הקשיים הראייתיים" הוכר על ידי בית המשפט העליון כנימוק מרכזי לכיבוד הסדר הטיעון, זאת מן הטעם שיש בו כדי לשנות באופן מהותי את תוצאת האיזון (ע"פ 2021/17 מצגר נ' מדינת ישראל, פס' 21 (30.4.2017)). עמדה דומה הביע בית המשפט העליון בע"פ 7757/11 פלוני נ' מדינת ישראל (13.2.2013), במסגרתו אושר הסדר טיעון ממנו חרגה הערכאה הדיונית, תוך קביעה כי הקשיים הראייתיים הניכרים שעמדו בפני התביעה מהווים הצדקה להסדר הטיעון, לצד עמדת המתלוננת שלא התנגדה להסדר.

21. **מן הכא להתם.** עבירת הרצח שבה הורשע הנאשם, בשל מעשיו המפורטים לעיל, הינה מהחמורות בספר החוקים, שנייה במדרג החומרה ביחס לעבירת רצח בנסיבות מחמירות. עד כניסתה לתוקף של הרפורמה בעבירות ההמתה, מקרים של המתה באדישות באו בגדרי עבירת ההריגה אשר נקבעה בסעיף 298 לחוק העונשין והעונש המרבי בגינה היה עונש של 20 שנות מאסר. לאחר הרפורמה, מעשי המתה באדישות נכללים בסעיף 300(א) לחוק העונשין, תחת עבירת הרצח הבסיסית ולצד מעשה המתה בכוונה. העונש המרבי בגין עבירה זו הוא מאסר עולם לתקופה בלתי קצובה או מאסר לתקופה של עד 30 שנים. נאמר בפסיקה, לא אחת, כי בשינוי האמור, המחוקק ביקש לבטא את החומרה הרבה ואת מידת אשמו של הממית באדישות, אשר מעשיו מבטאים זלזול מובהק והתנכרות חמורה לערך של חיי אדם.

22. מכאן, לשיטתי, אילו הנאשם היה מורשע באותה עבירה, בנסיבות ביצועה, שלא במסגרת הסדר טיעון, היה מקום להטיל עליו עונש חמור מזה שהוצע על ידי הצדדים. כל זאת, בהינתן כי משעה שהרפורמה בעבירות ההמתה נכנסה לתוקף, חלה החמרה ביחס לענישת מי שהורשע בעבירה של המתה באדישות, הנחשבת כאמור לעבירת רצח (ראו למשל: ע"פ 6063/21 מדינת ישראל נ' יאסין יאסין (26.3.2024) - נקבע עונש של 20 שנות מאסר; ע"פ 1464/21 קפוסטין נ' מדינת ישראל (11.9.2022) - נקבע עונש של 22 שנות מאסר; ע"פ 5806/22 מדינת ישראל נ' גריפאת (20.11.2022) - נקבע עונש של 14 שנות מאסר; ע"פ 2654/22 מדינת ישראל נ' דיסלבסקי (6.12.2022) - נקבע עונש של 22 שנות מאסר; ע"פ 4137/22 אנאנטאפאק נ' מדינת ישראל (2.7.2023) - נקבע עונש של 17 שנות מאסר; ע"פ 2079/22 חוג'יראת נ' מדינת ישראל (13.8.2023) - נקבע עונש של 22 שנות מאסר).

23. אין חולק על כך שבית המשפט אינו אמור לכבד באופן אוטומטי כל הסדר טיעון המובא בפניו.

ועם זאת, כפי שציינתי לעיל, עמדתי היא שמכלול השיקולים עליהם עמדו הצדדים במקרה דנא, ובראשם שיקול הקשיים הראייתיים, מובילים לאימוץ הסדר הטיעון במלואו.

ב"כ הצדדים הבהירו והדגישו בטיעוניהם כי השיקול העיקרי שהובילם להסדר הטיעון, בתום הליך גישור בפני מותב מגשר, הוא קיומם של קשיים ראייתיים ממשיים ומשמעותיים. אמנם, קשיים אלה לא פורטו בהרחבה, אך הובא לידיעת בית המשפט כי הללו קשורים בשאלת "מנגנון מותו" של המנוח, לאחר פציעתו מידי הנאשם, בעקבות הטיפול הרפואי שהוענק לו בזירת האירוע, בדרכו אל בית חולים ובבית החולים עצמו. קשיים אלה הביאו את המאשימה להורות על השלמות חקירה, בתומן נותרו הקשיים הראייתיים על תילם והם שהובילו כל אחד מהצדדים, לשקלל סיכוניו וסיכויי בניהול ההליך לגופו עד לכדי גיבוש הסדר טיעון, שלטעמם של הצדדים מאזן נכונה בין כלל השיקולים.

בהינתן האמור, ניתן להיווכח כי קשיים ראייתיים ממשיים הובילו את הצדדים להסדר הטיעון, חלף ניהול הליך של שמיעת עדים והצגת ראיות, אף אם הצדדים בחרו שלא לפרוס את מלוא פרטי הקשיים הראייתיים עמם התמודדו. וכפי שנפסק: **"חשוב להבהיר שלא מצופה מבית המשפט בבואו לאמוד את הקשיים הראייתיים שעמדו בבסיס הסדר הטיעון, לקבל לידי תיק החקירה ולבחון קיומן של ראיות לכאורה באופן שהדבר נעשה, למשל, בדיון מעצר עד תום ההליכים"** (עפ"ג (מח' מרכז) 1726-08-23 חנוך בניש נ' מדינת ישראל, פס' 12 (31.3.2024)).

עוד ראו הנפסק בתפ"ח (מח' מרכז) 31559-07-17 מדינת ישראל נ' לביא, פס' 30 לפסק דינו של השופט מ' פינקלשטיין (5.4.2020): **"בהיעדר היחשפות לחומר הראיות, אין בית המשפט יכול לקבוע דברים החלטיים בשאלת הצידוק להסדר הטיעון... חששות בלבד - אין די בהם לדעתי כדי לשקול נקיטת צעד דרסטי ונדיר של אי כיבוד הסדר טיעון"**.

אכן, לעתים חלק משיקולי הצדדים לחתור להסכמה באשר לענישה אינם נפרשים במלואם, על כל פרטיהם, בפני בית המשפט, ובין אלה ניתן להצביע על קשיים ראייתיים, הרצון להימנע מהבאת עד מסוים, הרצון להימנע מחשיפת חומר חקירה וכו'. בדרך זו עשוי העונש המוסכם להתגבש על בסיס השפעות שונות של שיקולים נוספים המטים אותו לכאן או לכאן. לא כך הדבר בגזר דין, שלא על בסיס הסכמה בין הצדדים, במסגרתו קובע בית המשפט מתחם ענישה על בסיס שיקולים נורמטיביים ואובייקטיביים וגוזר את עונשו של הנאשם בהתאם לנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה, מבלי להביא בכלל חשבון חלק מאותם שיקולים שבאו לידי ביטוי במסגרת הסדר הטיעון.

24. חזקה על המאשימה, האמונה על האינטרס הכללי שיש לציבור בהעמדתו לדין של כל מי

שהפר איסור פלילי ושיש נגדו ראיות לכאורה, שבחנה כראוי את הראיות שבידיה, לרבות אלו שנאספו במהלך השלמות חקירה מאוחרות, את עוצמתן ואת סיכויי הרשעתו של הנאשם, והפעילה את שיקול דעתה באופן סביר. ברי שאין בית המשפט מנוע מלבחון את טיב הראיות גם במקום שהמאשימה הציגה קשיים ראייתיים. ואולם, בחינה דקדקנית של ראיות התביעה והטלת ספק במסקנת המאשימה, ראוי שתיעשה במשורה ובמקרים מובהקים בלבד. אף ראוי להזכיר שככלל, ביקורת מנהלית על שיקול דעתה של התביעה בנוגע להחלטה אם להגיע להסדר טיעון עם נאשם אפשרית במסגרת עתירה לבג"ץ, כאשר נקבע כי היקף הביקורת השיפוטית על החלטות שכאלו, ובפרט בשעה שההחלטות התקבלו על רקע קושי ראייתי, הוא מצומצם ביותר. ראו בג"ץ 5699/07 פלונית נ' היועץ המשפטי לממשלה, פס' 12-14 לדברי המשנה לנשיאה בדימוס, א' ריבלין (26.2.2008):

"אשר לביקורת השיפוטית על החלטתה של התביעה לבוא לכלל הסדר טיעון, גם כאן מוענק לתביעה מתחם כיבוד רחב. ההחלטות בדבר עריכתם של הסדרי טיעון מהוות חלק ממשי ועיקרי בפעילותן של רשויות התביעה, נוכח התפקיד המרכזי שהסדרי טיעון ממלאים באכיפת הדין הפלילי. 'ככלל, עם חלוף השנים מאז פסק הדין בפרשת בחמוצקי בתי המשפט אינם מתייחסים שוב להסדרי הטיעון כהכרח לא יגונה כפי שנאמר באותה פרשה, אלא מכירים בערכם ובתרומתם' (דברי הנשיאה ד' ביניש בע"פ 1958/98 פלוני נ' מדינת ישראל, פ"ד נז(1) 577, 592 (2002)). אכן, אין להתעלם מהסיכונים שהסדרים אלה נושאים עמם ובהם החשש מפני הרשעת שווא מצד אחד, ומפני משוא פנים כלפי עבריינים מסוימים מצד אחר (ראו שם, בעמ' 594); אלא שאין להפריז במשקלם של אלה בהתחשב במסורת המקצועית וההגונה של התביעה בישראל.

...

בכל אלה אין כדי להפוך את הסדר הטיעון לחסין מפני ביקורת. כפי שצינו חב"י, כל הסדר טיעון מובא לאישורה של הערכאה הדיונית בהליך הפלילי, וזו בוחנת אותו על-פי אמות מידה ומבחנים שהתגבשו לאורך השנים (ראו ע"פ 1958/98 הנ"ל). בנוסף, ניתן להעלות ביחס להסדר הטיעון השגות במישור המנהלי בפני בית משפט זה. השגות אלה תיבחנה לפי העקרונות שהוזכרו לעיל, ובכללם העיקרון שלפיו ליועץ המשפטי לממשלה נתון שיקול דעת רחב בכל הנוגע להגשת כתבי אישום, לעריכת הסדרי טיעון ולעיצוב התנאים של הסדרי טיעון. כך בכלל, וכך בפרט כאשר החלטותיו של היועץ המשפטי לממשלה מבוססות על בחינה ראייתית של התיק שבפניו".

25. הנה כי כן, הקשיים הראייתיים המשמעותיים שהוזכרו בטיעוני הצדדים, הובילו את התביעה למסקנה כי ניצבים בדרכה קשיים לא מבוטלים כלל ועיקר להוכחת הנטען כנגד הנאשם. כל אלו הצדיקו נקיטת גישה זהירה ושקולה של התביעה שביטויה בהצגת הסדר טיעון הכולל מצד אחד עונש מקל באופן יחסי, אולם מהצד השני הודאת הנאשם בעובדות כתב אישום מתוקן

ללא ניהול הליך משפטי, שתוצאתו אינה ידועה מראש לשני הצדדים.

26. זאת ועוד; אין בידי להקל ראש בכך שההגעה להסדר הטיעון הביאה לכך שהנאשם נטל אחריות על מעשיו, שמשמעה הודאתו במעשה הרצח והרשעתו בדיון. בדרך זו נושא עמו הנאשם מכאן ואילך למשך כל חייו את אותו קלון חברתי הטמון בעבירת הרצח. והרי אחד השיקולים החשובים בזכות כיבוד הסדרי הטיעון הוא העובדה שנאשמים עושים צעד משמעותי כאשר הם מודים בבית המשפט בביצוע עבירות. יש לזכור כי במקרה דנא לולא הודאת הנאשם בעובדות כתב האישום המתוקן, שנוסח במשותף במסגרת הסדר הטיעון, והרשעתו בעבירה של הרצח, לא ברור אם ניתן היה לעשות כן בתום הליך של שמיעת עדים והצגת ראיות.

27. בנוסף לכך, הבאתי בחשבון כי פרטי הסדר הטיעון הובאו לידיעת משפחת המנוח, באמצעות נציגי המאשימה, והם נתנו הסכמתם להצגתו בפני בית המשפט.

28. מעבר לכך, והגם שמצאתי כי העונש המוצע בהסכמה הינו מקל ביחס למעשה הרצח שביצע הנאשם, הרי שבחינת הענישה הנהוגה במקרים דומים, ובחינת נסיבותיו האישיות של הנאשם כמי שקיבל אחריות, הביע צער וחרטה, חסך מזמנו של בית המשפט ושמיעת עדים, רקעו הפלילי שאינו מכביד, ומצב משפחתו המורכב, בעטיו מטופל באמו הנכה והיותו אב לבת פעוטה שנולדה במהלך מעצרו, מובילים לכך, מבלי לטעת מסמרות, כי היה ראוי לקבוע את עונשו בפער של שנתיים עד ארבע שנות מאסר לחומרה, כתוספת לעונש שעליו הוסכם במסגרת הסדר הטיעון. כך שאין עסקינן בחריגה קיצונית בענישה ממקרים אחרים, למצער חלקם, שדנו בעבירה של רצח באדישות.

פיצוי לנפגעות עבירת הרצח

29. סעיף 77 לחוק העונשין מעניק לבית המשפט סמכות לחייב את הנאשם לשלם פיצויים לנפגעי העבירה "**לפי ערך הנזק או הסבל שנגרמו**", בסכום שלא יעלה על 258,000 ₪.

30. הפיצוי הוא חלק מגזירת הדין אולם אופיו הדומיננטי הוא אזרחי, ותכליתו בין היתר מתן סעד מידי ומהיר לנפגעי העבירה, הכרה חברתית בסבלם של הנפגעים והעלאת מעמדם וזכויותיהם בהליך הפלילי (ראו: ע"פ 4283/22 באחיט נ' מדינת ישראל (1.12.2022); ע"פ 7186/19 קטמור טובי נ' מדינת ישראל (8.1.2020); דנ"פ 5625/16 קארין נ' בוקובזה (13.9.2017); דנ"פ 3319/21 פלוני נ' פלוני (4.8.2021)).

כמו כן נקבע בפסיקה כי אין הפיצוי "כרוך ביכולת החייב - אלא בעיצומו של המעשה" (ע"פ 5761/05 וחידי מג'דלאוי נ' מדינת ישראל, פס"י (24.7.2006)), כך שליכולתו הכלכלית של הנאשם אין השפעה על גובה הפיצוי שייקבע בהתאם למידת הכאב והסבל.

31. דברי נפגעות העבירה בהצהרותיהן מצמררים ומכמירי לב. נפגעות העבירה תיארו, כל אחת בדרכה, את החלל שנפער בחייה ואת תחושות הגעגוע כתוצאה ממותו של המנוח, שהיווה דמות תומכת, דואגת ואוהבת, והקשיים שנגרמו להן כתוצאה מאבדן ראש המשפחה. על בית המשפט להעמיד לנגד עיניו את משפחת הקורבן, המישיירה מבט מצידה מתוך תקווה וציפייה, כי בל ישכח יקירם אשר נרצח לשווא, ובלבם ציפייה מוצדקת כי בית המשפט ייתן מענה עונשי הולם וראוי.

32. בנסיבות העניין, בהביאי בחשבון מקצת מהנזק והסבל שנגרמו לנפגעות העבירה, לצד היחס בין כלל רכיבי הענישה, סבורני כי יש לפסוק לטובתן פיצוי כולל בסך של 180,000 ₪, שיחולק ביניהן באופן שווה. יובהר, אין בסכום זה כדי לפצות את נפגעות העבירה על מלוא הנזק הכלכלי שנגרם להן בשל רציחת המנוח שעמל קשות לפרנסת המשפחה. הנזק שמעשה הרצח הסב למשפחת המנוח עולה עשרות מונים על גובהו של פיצוי זה, ומבלי להביע עמדה ביחס לזכאותן של נפגעות העבירה לפיצוי בגין נזקיהן, ברי כי סלולה בפניהן הדרך לעמוד על זכויותיהן בדרך של תביעת מלוא נזקיהן מהנאשם במסגרת תביעה אזרחית, בכפוף לכל דין.

33. נתתי דעתי למצב הכלכלי הנטען של הנאשם ובני משפחתו, אך בהקשר זה נפסק כי שאלת היכולת הכלכלית של נאשם לפרוע את סכום הפיצוי אינה מהווה שיקול רלבנטי בקביעת שיעורו, אלא יש לפסוק את הפיצוי בהתאם לנזק והסבל שנגרמו לנפגעי העבירה (ראו למשל, ע"פ 5932/21 קורבקוב נ' מדינת ישראל, פס"י 15 (13.7.2022), פסקה 15)).

קנס

34. בהתאם להסדר הטיעון, הוסכם להשית על הנאשם קנס כספי, לפי שיקול דעת בית המשפט. לאחר שנתתי דעתי לכלל השיקולים הדרושים לעניין, למהות הקנס כרכיב עונשי וליכולתו הכלכלית של הנאשם ובשים לב למצבה הרפואי של אמו, מצאתי להשית על הנאשם קנס בסך של 30,000 ₪.

העונש המושת על הנאשם

35. על יסוד כל הנתונים, הטעמים והשיקולים שפירטתי, אציע לחברי" לאמץ את הסדר הטיעון, ולהטיל על הנאשם את העונשים הבאים:

א. **מאסר בפועל לתקופה של 16 שנים**, אשר תימנה מיום מעצרו - 24.11.2022.

ב. **מאסר מותנה לתקופה של 18 חודשים**. הנאשם יישא בעונש זה אם בתקופה של שלוש שנים מיום שחרורו מהמאסר (ובכפוף להוראות סעיף 52(ג) לחוק העונשין) יעבור כל עבירת אלימות מסוג פשע.

ג. **מאסר מותנה לתקופה של 8 חודשים**. הנאשם יישא בעונש זה אם בתקופה של שלוש שנים מיום שחרורו מהמאסר (ובכפוף להוראות סעיף 52(ג) לחוק העונשין) יעבור כל עבירת אלימות מסוג עוון.

ד. **פיצוי בסך 180,000 ₪**, שיועבר לשלוש נפגעות העבירה: בת זוגו של המנוח, בתם המשותפת ובתה של בת הזוג, בחלקים שווים ביניהן. הפיצוי ישולם ב-36 תשלומים חודשיים שווים ורצופים, החל מיום 1.8.2024, ומדי 1 לכל חודש שלאחר מכן. אם לא ישולם תשלום כלשהו במועדו, תעמוד היתרה לפירעון מידי. ב"כ המאשימה תמסור למזכירות בית המשפט ולמרכז לגביית קנסות את פרטי נפגעות העבירה, בתוך 14 ימים.

ה. **קנס בסך של 30,000 ₪ או מאסר למשך 5 חודשים תחתיו**; הקנס ישולם ב-6 תשלומים חודשיים, שווים ורצופים, החל מיום 1.8.2027, ומדי 1 לכל חודש לאחר מכן. אם לא ישולם תשלום כלשהו במועדו, תעמוד היתרה לפירעון מידי.

אשר לאופן תשלום דמי הפיצוי והקנס, החוב מועבר למרכז לגביית קנסות, אגרות והוצאות ברשות האכיפה והגבייה, בהתאם למועדים שנקבעו לעיל. ניתן לשלם את הפיצוי והקנס בחלוף שלושה ימים מיום מתן גזר הדין לחשבון המרכז לגביית קנסות, אגרות והוצאות ברשות האכיפה והגבייה באחת מהדרכים הבאות: בכרטיס אשראי - באתר המקוון של רשות האכיפה והגבייה, www.eca.gov.il; מוקד שירות טלפוני בשרות עצמי (מרכז גבייה) - בטלפון *35592 או בטלפון 073-2055000; במזומן בכל סניף של בנק הדואר - בהצגת תעודת זהות בלבד (אין צורך בשוברי תשלום).

השופט מעין בן ארי:

מעין בן ארי, שופט

אני מסכימה לאמור בחוות דעתו של חברי השופט טופף.

השופט עודד מאור:

הנאשם הודה בעובדות כתב האישום המתוקן והורשע לפי הודאתו במסגרת הסדר הטיעון בעבירה של רצח ביסוד נפשי של אדישות - עבירה לפי סעיף 300(א) לחוק העונשין, התשל"ז-1977.

הצדדים הגישו הסדר טיעון וביקשו שנאמץ אותו. הלכה היא שככלל יראה בית המשפט לקיים הסדרי טיעון, אלא במקרים חריגים ונדירים בלבד, והדברים מקבלים משנה תוקף עת מדובר בהסדר טיעון שהושג בדרך של גישור שיפוטי, כבענייננו (1454/15 פלוני נ' מדינת ישראל (נבו 10.8.2015)). לא זו אף זו, לא בנקל ידחה בית המשפט הסדר טיעון שמובא לאישורו, וזאת נוכח קיומם של שיקולים כבדי משקל התומכים בכך (ע"פ 3068/10 פלונית נ' מדינת ישראל (נבו 1.11.2010)).

זו נקודת המוצא. אולם נקודת הסיום היא שאיני יכול לאמץ את הסדר הטיעון שהוצג. לטעמי זהו

המקרה הנדיר והחריג המצדיק, שלא לומר המחייב, סטייה ממנו.

עובדות כתב האישום המתוקן, שהנאשם הודה בהן, מלמדות על הקלות הבלתי נסבלת של נטילת חיי אדם. ככה סתם רצח הנאשם עובר אורח תמים שכל חטאו היה שביקש להגן על זוגתו מפני בריון רחוב. הנאשם דקר את המנוח בחזה והיה מודע לאפשרות גרימת המוות. הנאשם היה שווה נפש לכך, ומיד לאחר מכן נמלט מהמקום. אירוע אומלל שסופו מוות מיותר בידי אדם אלים ומסוכן.

במסגרת הסדר הטיעון עתרו הצדדים במשותף לעונש של 16 שנות מאסר. האחריות המשפטית והמוסרית להטלת העונש מונחת לפתחו של בית המשפט. במקרה זה הפער הניכר בין העונש הראוי ובין העונש המוסכם פוגע פגיעה אנושה באינטרס הציבורי, וזהו המקרה שבו האינטרס המצדיק סטייה מההסדר גובר על האינטרס שבקיטומו של ההסדר.

האירוע מושא כתב האישום אלים ומסוכן בכל קנה מידה. לדאבון הלב אין הוא מקרה יחיד. המדובר בתופעה שלילית הפוגעת בחברה כולה. היקפיה מתרחבים, ועלינו לשאוף למגר את ההתנהגות האלימה. בע"פ 8134/10 פלוני נ' מדינת ישראל 20 (נבו 25.11.2012) אמר בית המשפט העליון את הדברים שלהלן, והם יפים גם לענייננו:

"לדאבוננו, בעשורים האחרונים, מוצא עצמו הציבור מול הסלמה מתמשכת במקרי האלימות הפוגעים בחברה. אחד ממלבי הבעירה של הסלמה זו הינו אדישות, המהווה קרקע פורה להסלמה שכזו. אדישות - אפתיה - הוגדרה ביוון העתיקה כחוסר עניין בסוגיות בהן אין האדם יכול לשלוט. לשון אחר, זוהי תחושת חוסר האונים של הפרט הסבור שאין הוא מחזיק ביכולות להתמודד עם האתגר. על קרקע אדישה זו, צומחים עשבי האלימות השוטים. מערכת אכיפת החוק אינה יכולה לעמוד מנגד. עליה לעקור את עשבי האלימות מן השורש. אין היא יכולה לתת ידה לאדישות, שסופה באלימות. כבר לפני למעלה מחצי עשור צפה השופט א' א' לוי את התפתחות הסוגיה: "על התנהגות מסוג זה יש להגיב ביד קשה, ואם לא כך ננהג, תשתלט האלימות על כל תחומי חיינו. אכן, בתי המשפט התריעו, ולאחרונה אף ביתר שאת כנגד נגע האלימות. אולם, הגיעה השעה לעשות מעשה, ובראש וראשונה, להבהיר בדרך הענישה לעבריינים בכוח, ואפילו צעירים הם, כי המענה לאלימות תהיה כליאה ממושכת, ולתקופות מאסר שעלולות להיות משמעותיות"... בתי המשפט מצווים להחמיר עם מי שלקח לידו כלי משחית כסכין במטרה ברורה לפצוע אדם אחר ומתוך הבנה לתוצאות הקשות האפשריות למעשיו".

במצב זה של בריונות הגוררת פגיעה בגופו של אדם במקרה החמור או המביאה למותו במקרה החמור יותר החברה רשאית, שלא לומר חייבת, להתגונן מפני העבריינים, ועל בית המשפט לתרום את חלקו במיגור התופעה. אינטרס זה של הציבור היה צריך לבוא לידי ביטוי במערכת השיקולים בהסדר הטיעון, ואם אינטרס זה הובא בחשבון, הרי שהתוצאה המוצעת - עונש של 16 שנות מאסר בלבד - אינו משקף זאת נאמנה.

טעם עיקרי שהצדדים השתיתו עליו את הסדר הטיעון הוא שהטיפול הרפואי, שהוענק למנוח לאחר הפגיעה, גרם לנזק של ממש בראיות, שכן בשל כך קשה לקבוע בוודאות הנדרשת בהליך הפלילי שהדקירה היא שגרמה למותו של המנוח.

אכן, קושי ראייתי הוא טעם כבד משקל באישור הסדר טיעון, ואיני מקל בו ראש. אלא ששימוש בביטוי "נזק ראייתי" אינו יכול להיות מטה קסם שאחריו נסוג בית המשפט מהרהורים ומבדיקת טיבו של הסדר הטיעון.

במקרה שלפנינו ציינו הצדדים בכלליות שקיים קושי ראייתי לקבוע שהדקירה היא שגרמה למותו של המנוח. אני סבור שמדובר באמירה כללית שאין בה די. התביעה הייתה צריכה להציג את ההסדר היטב כדי שאפשר יהיה להבין את השיקולים שעמדו ביסודו, שכן על פני הדברים נראה שהוא מקל עם הנאשם.

בית המשפט העליון עמד על החשיבות הרבה ש"טענות המדינה בדבר קיומם של קשיים ראייתיים שהיוו שיקול להתקשרות בהסדר טיעון, תוצגנה באופן מפורש ובקול ברור לפני הערכאה שהסדר הטיעון מובא לפניה, ובפרט כאשר מדובר בהסדר טיעון אליו הגיעו הצדדים בשלב מוקדם של ההליך הפלילי" (ע"פ 2021/17 מצגר נ' מדינת ישראל 15 (נבו 30.4.2017)). בשל ההצגה החסרה של מכלול הטעמים איני סבור שיש בידי בית המשפט די נתונים שאפשר ללמוד מהם על אותם קשיים ראייתיים שהובילו להסדר.

זאת ועוד, בעניין זה עמד בית המשפט העליון בדנ"פ 1187/03 **מדינת ישראל נ' פרץ**, פ"ד נט (6) 281, 304 (2005) וציין כהאי ליסנא: **"בסיבות השונות לדחיית הסדר הטיעון על-ידי בית-המשפט יכולה החלטתו של בית-המשפט להיות תוצאה של הצגה חסרה של שלל הנימוקים הקיימים התומכים באימוץ ההסדר. כאמור, נימוקים אלו נמצאים בידיעת הצדדים, ועליהם מוטלת החובה להציג תמונה מלאה ככל האפשר כדי לשכנע את בית-המשפט לאמץ את ההסדר... הסדרים מקלים לכאורה כאלה עלולים להיראות לבית-המשפט כבלתי מאוזנים, והתוצאה עלולה להיות דחיית ההסדר דווקא במקרים שבהם ההסדר הוא ראוי ביותר".**

בבואו של בית המשפט לבחון הסדר טיעון שומה עליו לשקול אם ההסדר עומד במבחן האיזון, כלומר, אם נשמר האיזון הראוי שבין התוצאה העונשית וההקלה שקיבל הנאשם במסגרת ההסדר, ובין האינטרס הציבורי שבקיומו. אני סבור שלא ניתן משקל ראוי לאינטרס הציבורי הרחב, במובחן מהאינטרס הציבורי הפרטני.

ואבהיר: כאמור, הנאשם הורשע בעבירה של רצח ביסוד נפשי של אדישות. מדיניות הענישה הנהוגה בגין עבירות שעניינן רצח ביסוד נפשי של אדישות מאז הרפורמה בעבירות המתה (תיקון 137 לחוק העונשין) מלמדת על מגמת החמרה עקבית בענישה, כפי שיובא להלן.

בית המשפט העליון קבע לא אחת שהמתה ביסוד נפשי של אדישות משקפת יחס שלילי כלפי חיי אדם וזלזול ניכר בהם (כך למשל ראו ע"פ 1464/21 קפוסטין נ' מדינת ישראל (נבו 11.9.2022)), ומכל מקום הרפורמה בעבירות ההמתה מבטאת החמרה מהותית, ערכית ועונשית במקרה של רצח באדישות(ע"פ 5806/22 מדינת ישראל נ' גריפאת (נבו 20.11.2022)).

אם כן, "הכללת היסוד הנפשי של 'אדישות' בגדר עבירת הרצח מהווה את אחד החידושים החשובים שבתיקון 137. חידוש זה נושא עמו קביעה נורמטיבית ברורה באשר לחומרה שביסוד נפשי זה וממחיש את קרבתו הגדולה ליחס החפצי של הכוונה. אין להקל ראש בחידוש זה ובתפיסה הערכית שהוא מבשר באשר לקדושת ערך חיי האדם. על בתי המשפט הגוזרים את דינם של הממיתים באדישות לשקף את השינוי שבתיקון, ולצקת לתוכו תוכן באמצעות רמת ענישה הולמת וגבוהה באופן משמעותי מרמת הענישה שהיתה נוהגת בטרם התיקון, ביחס לעבירת ההריגה" (עניין קפוסטין, בעמ' 30).

עיון בפסקי דין שניתנו במקרים של רצח ביסוד נפשי של אדישות מלמד שבמרבית המקרים העונש שהוטל על נאשם נעו בין 20-22 שנות מאסר וכן שמתחמי העונש ומידת העונש עצמה עולים בעקביות. הכול כמפורט להלן:

בע"פ 2079/22 חוג'יראת נ' מדינת ישראל (נבו 13.8.2023) נקבע מתחם ענישה של 18-25 שנים. בית המשפט העליון החמיר בעונש, שעמד על 18 שנות מאסר בפועל, והעמידו על 22 שנים. בע"פ 2654/22 מדינת ישראל נ' דיסלבסקי (נבו 6.12.2022), שבו הורשע הנאשם בגרימת מותו של דר רחוב, נקבע מתחם ענישה של 20-24 שנים. בית המשפט העליון החמיר בעונש, שעמד על 18 שנות מאסר בפועל, והעמידו על 22 שנים. בעניין קפוסטין, שבו הורשע המערער בגרימת מותה של אימו, נקבע מתחם ענישה של 20-24 שנים. בית המשפט העליון החמיר בעונש, שעמד על 18 שנות מאסר בפועל, והעמידו על 22 שנים. בתפ"ח 60507-09-20 מדינת ישראל נ' אלשמאלי (נבו 1.5.2024) קבע בית המשפט המחוזי מתחם ענישה של 23-27 שנים וגזר על הנאשם עונש של 25 שנות מאסר בפועל. בתפ"ח 6432-02-22 מדינת ישראל נ' בן עמי (נבו 7.2.2024) קבע בית המשפט המחוזי מתחם ענישה של 20-24 שנות מאסר וגזר על הנאשם 21 שנות מאסר בפועל (ערעור ההגנה תלוי ועומד (ע"פ 2400/24)). בתפ"ח 10713-11-21 מדינת ישראל נ' קיברה (נבו 30.1.2024) הורשעו הנאשמים על יסוד הודאתם בביצוע בצוותא של רצח ביסוד נפשי של אדישות באמצעות כלי נשק חם ועבירות נלוות. לנאשם 1 נקבע מתחם ענישה של 19-23 שנים ונגזרו עליו 21 שנות מאסר בפועל, ולנאשם 2 נקבע מתחם ענישה של 21-25 שנים ונגזרו עליו 23 שנות מאסר בפועל (ערעורי ההגנה תלויים ועומדים (ע"פ 1932/24)). בתפ"ח (מחוזי מרכז) 63183-07-21 מדינת ישראל נ' עיסא (נבו 20.7.2023) הורשעו הנאשמים לפי הודאתם במסגרת הסדר דינוי בעבירות חבלה ורצח ביסוד נפשי של אדישות. לנאשם 2 נקבע מתחם ענישה של 18-22 שנים ונגזרו עליו 20 שנות מאסר בפועל (ערעור ההגנה תלוי ועומד (ע"פ 6664/23)). בתפ"ח (מחוזי ת"א) 25874-05-21 מדינת ישראל נ' היילה (נבו 27.3.2023), שבו הורשע הנאשם לאחר שמיעת ראיות בעבירות רצח ושיבוש מהלכי משפט, קבע בית המשפט המחוזי מתחם ענישה של 18-23 שנים וגזר עליו 21 שנות מאסר בפועל

(ערעור ההגנה תלוי ועומד (ע"פ 3551/23)). בתפ"ח (מחוזי ב"ש) 44105-09-19 **מדינת ישראל נ' סמורז'בסקי** (נבו 19.12.2022), שבו הורשע הנאשם ברצח באמצעות כלי נשק קר על רקע ויכוח אלים, קבע בית המשפט המחוזי מתחם ענישה של 18-22 שנים וגזר עליו 20 שנות מאסר בפועל (ערעור ההגנה תלוי ועומד (ע"פ 881/23)). בתפ"ח (מחוזי ב"ש) 58841-11-19 **מדינת ישראל נ' אשטה** (נבו 6.12.2022) קבע בית המשפט המחוזי מתחם ענישה של 17-23 שנים וגזר על הנאשם 22 שנות מאסר בפועל (ערעור ההגנה תלוי ועומד (ע"פ 320/23)).

עינינו הרואות: ציר הזמן מלמד על מגמת החמרה עקבית של הענישה בעבירה של רצח ביסוד נפשי של אדישות, והדבר משליך על בחינת ההסדר המונח לפתחו של בית המשפט.

הצדדים בחרו שלא להציג כלל את מתחם העונש ההולם לשיטתם, כך שלא ניתן לגזור ממנו את השיקולים המתאימים, והם גם לא פירטו כיצד עונש של 16 שנות מאסר אינו עולה כדי סטייה של ממש ממנו, או לכל הפחות אינו בגדר עונש הפוגע באינטרס הציבורי באופן שיצדיק את התערבות בית המשפט בהסדר.

אם כן, שומה עליו לבחון מה היה המתחם העונש ההולם בנסיבות העניין. בקביעת המתחם יש להביא בחשבון את עקרון ההלימה, הפגיעה בערך המוגן, מדיניות הענישה וכן נסיבות ביצוע העבירה: בפרמטר של נסיבות ביצוע העבירה, המדובר באירוע חמור שהחל בנסיעה באופנוע באור אדום באופן המסכן הולכי רגל. הנאשם ראה שאשת המנוח מצלמת אותו, נסע בעקבותיה וחסם את דרכה. המנוח חזר למקום בניסיון להבין לפשר המתרחש, והנאשם הוציא חפץ חד ודקר את המנוח בחזהו. המנוח התמוטט על אי-התנועה בעקבות הדקירה, והנאשם נמלט מהמקום. הינה כי כן, הנאשם היה אדיש לתוצאת מעשהו.

אשר לפסיקה המפורטת לעיל - ערכתי את ההתאמות ואת ההבחנה המתבקשת בין הנסיבות באותם מקרים ובין הנסיבות במקרה דנן ואני קובע שמתחם העונש ההולם בנסיבותינו נע בין 19 שנות מאסר ובין 25 שנות מאסר.

בנוגע למיקום הנאשם בתוך המתחם - הנאשם אדם צעיר הנעדר עבר פלילי מכביד. הוא פירט על אודות המצב הרפואי של הוריו ועדכן שרעייתו מתגוררת בבית הוריה. כן ציין את המצב הכלכלי הקשה של המשפחה. הנאשם אב צעיר לילד רך בימים. הילד נולד כשהנאשם היה במעצר. הנאשם הודה במסגרת הסדר טיעון, הביע חרטה, חסך מזמנו של בית המשפט והסדר הטיעון עצמו. אל מול אלו סברתי שיש מקום ליתן משקל לצורך בהרתעת הרבים מפני נקיטת אלימות חמורה, ובוודאי בשימוש בסכינים או חפצים חדים על רקע סכסוכים או אירועים של מה בכך. אין להשלים על ההתנהגות האלימה והפגיעה בערך חיי אדם.

בהתחשב בכלל השיקולים אני סבור שיש למקם את עונשו של הנאשם בשליש התחתון של המתחם, ולהעמיד את עונשו של הנאשם על 20 שנות מאסר - עונש חמור בהרבה מהעונש המוסכם שהוצג בפני בית המשפט.

אוסף שלתיק בית המשפט צורף מכתבן של שלושי ילנה, בת זוגו של המנוח, בתה הקטינה ובתו הקטינה של המנוח. המנוח גידל את בתה של ילנה כבתו. מהמכתב אפשר ללמוד על הקשיים, ובכללם הקשיים הכלכליים, שהן חוות לאחר הרצח. הכתוב מכמיר לב ומלמד כיצד הן נאלצות להתמודד עם אובדן קשה מנשוא.

כתב האישום המתוקן מתאר כיצד הנאשם נסע במהירות באור אדום ועצר רק אחרי מעבר החצייה, והכול בשעה שילנה והמנוח חוצים את מעבר החצייה. ילנה הבחינה שרכיבתו של הנאשם מסכנת הולכי רגל, ולאחר שחצתה את מעבר החצייה צילמה את הנאשם תמונה אחת באמצעות מכשיר הטלפון הנייד שלה. כתב האישום מגולל: **"משהבחין הנאשם כי ילנה צילמה אותו, נסע בעקבותיה. משהגיע לילנה, חסם את דרכה עם אופנוע על מעבר החצייה ודרש ממנה למחוק את הצילום. בתגובה, אמרה לו ילנה 'מה אותה רוצה ממני, לך אתה מפה' והחלה לצעוד במעבר החצייה כשהנאשם המשיך לנסוע על מעבר החצייה ומשהתקרב אליה שב וחסם את דרכה, וחזר על דרישתו כי תמחק את הצילום".**

לקרוא ולא להאמין. הנאשם הפיל חֶפְתוֹ על ילנה. ברגע שילנה לא נענתה לדרישתו האלימה הוסיף הנאשם לחסום את דרכה בכוחניות ובעזות מצח.

הנאשם קיבל הקלה והתחשבות בתמורה להודייתו. להתחשבות זכאים גם ילנה, משפחת המנוח והציבור כולו. יש להעביר מסר בלתי מתפשר כלפי האלימות ברחובות. הציבור זכאי להגנת בית המשפט ולהרתעה שיש בכוחה לעמוד נגד בריונים המטילים אימה, הפוגעים בסדר הציבורי, בגוף האדם והגורמים למותם של אזרחים מן השורה.

נטילת חיי אדם היא העבירה החמורה ביותר בספר החוקים של כל חברה אנושית. "לא תרצח", הדיבר השישי בעשרת הדיברות, הוא האיסור הראשון שבין אדם לחברו והוא מדגיש את קדושת החיים.

בעניין זה יוטעם למעלה מהצורך שהצדדים פנו וביקשו להרשיע את הנאשם בעבירה שכינו "רצח באדישות". זהו ביטוי שיש בו מחשבה אפרוירית (שגויה) המוזילה את עוצמת חומרתה של העבירה, ואין זו כוונת המחוקק, שהתכוון דווקא לרומם את עבירת ההמתה מתוך אדישות לעבירת הרצח. שינוי ערכי זה מחדד את קדושת החיים ומקרב את חומרת היסוד הנפשי של אדישות לחומרת היסוד הנפשי של כוונה. מצוות המחוקק היא להחמיר עם הרוצח, שאינו כבר "הורג", וכך עלינו לנהוג.

הקלות, המהירות ושוויון הנפש שבה אדם נוטל את חייו של אחר מעוררת סלידה ושאת נפש. מאחורי

המנוח ניצבת משפחה הנאלצת לאסוף את שברי חייה. אירוע סתמי, כמעט חסר משמעות וחשיבות אלמלא המעשה הנפשע שנלווה לו, הביא לקריעת המארג המשפחתי ולקריסת בסיס חייה של המשפחה. ואת הקריסה אי אפשר לתקן או לאחות.

עודד מאור, שופט

סוף דבר הכל נשמע: לאור כל המפורט והאמור לעיל, לו דעתי הייתה נשמעת, היינו דוחים את הסדר הטיעון ומטילים על הנאשם עונש של 20 שנות מאסר לריצוי בפועל (המתחשב גם באי אישור ההסדר).

אני מסכים ליתר רכיבי הענישה שבחוות דעתו של חברי.

סוף דבר

בהתאם לדעת הרוב, אנו מטילים אפוא על הנאשם, עדי מזרחי, את העונשים המפורטים בחוות דעתו של אב"ד, השופט יוסי טופף.

ניתן בזאת צו למוצגים, לפיו הם יושמדו/יחולטו/יושבו לבעליהם, לפי שיקול דעת המאשימה.

זכות ערעור לבית המשפט העליון בתוך 45 ימים מהיום.

ניתן היום, כ"ו סיוון תשפ"ד, 02 יולי 2024, במעמד הצדדים.

**מעין בן ארי,
שופט**

עודד מאור, שופט

**יוסי טופף, שופט
אב"ד**